

Reglement van de Raad van Commissarissen van de Stichting ZOWonen

Inleiding

Ingevolge artikel 12 lid 1 van de statuten van de Stichting ZOWonen (hierna: ZOWonen) wordt de werkwijze van de Raad van Commissarissen nader uitgewerkt in een reglement. Zaken die in de statuten reeds hun beslag hebben gevonden, zullen alleen in het reglement worden opgenomen, indien dit wenselijk is voor de leesbaarheid van het reglement.

Het reglement geeft aanvullende regels inzake de werkzaamheden en de werkwijze van de Raad van Commissarissen, alsmede inzake het verkeer tussen de Raad en het bestuur. Met de vaststelling van deze regels verklaart de Raad van Commissarissen als geheel, als ook elk van haar leden afzonderlijk, dat deze zullen worden gerespecteerd en nageleefd.

Voor zover de regels betrekking hebben op het bestuur, c.q. de werkrelatie tussen Raad van Commissarissen en het bestuur, heeft het bestuur in de vergadering van de Raad van Commissarissen 15 maart 2016 eveneens verklaard deze regels te zullen respecteren.

Dit reglement treedt in de plaats van het reglement dat op 29 mei 2012 werd vastgesteld.

Taken en verantwoordelijkheden

Artikel 1

- 1.1** De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van het bestuur, de wijze waarop dit wordt uitgevoerd en op de algemene gang van zaken binnen ZOWonen en de met haar verbonden rechtspersonen.
Naast deze toezichthoudende taak wenst de Raad van Commissarissen ook een raadgevende taak voor het bestuur te vervullen.
- 1.2** De Raad van Commissarissen vervult zijn rol als collectief en draagt gezamenlijke verantwoordelijkheid. De leden van de Raad van Commissarissen handelen onafhankelijk en zonder last of ruggespraak, doch conformeren zich na besluitvorming in de raad aan het standpunt van de raad als geheel.
- 1.3** De Raad van Commissarissen heeft tot taak om toezicht te houden op:
- a. de realisatie van de doelstellingen van ZOWonen;
  - b. de strategie en de risico's verbonden aan de activiteiten;
  - c. de opzet en werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen;
  - d. de (financiële) continuïteit;
  - e. het financiële verslaggevingsproces;
  - f. het kwaliteitsbeleid;

- g. de naleving van wet- en regelgeving;
- h. de algemene gang van zaken binnen ZOwonen en de met haar verbonden rechtspersonen;
- i. de wijze waarop het bestuur invulling en uitvoering geeft aan vorenstaande onderwerpen.

- 1.4** De Raad van Commissarissen bespreekt tenminste eenmaal per jaar de strategie en de risico's verbonden aan de onderneming, de uitkomsten van de beoordeling door het bestuur van de opzet en de werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen.
Van het houden van deze bespreking wordt melding gemaakt in het verslag van de Raad van Commissarissen.
- 1.5** De Raad van Commissarissen bespreekt ook tenminste eenmaal per jaar het maatschappelijk functioneren van ZOwonen.
- 1.6** Bij het uitvoeren van zijn taken onderhoudt de Raad een effectieve werkrelatie met het bestuur.
- 1.7** De Raad van Commissarissen legt door middel van een verslag extern verantwoording af over zijn handelen.

Samenstelling

Artikel 2

- 2.1** De Raad van Commissarissen bestaat uit tenminste vijf en ten hoogste negen personen.
- 2.2** De Raad van Commissarissen stelt op voorstel van de selectie- en remuneratie-commissie en in overleg met het bestuur een profielschets vast voor de leden van de Raad van Commissarissen, waarbij rekening wordt gehouden met de gewenste deskundigheid, achtergrond en onafhankelijkheid van de commissarissen. In de profielschets zal aandacht besteed moeten worden aan expertise op het vlak van de volkshuisvesting, financiële aangelegenheden, alsmede aspecten van bedrijfsvoering.
De samenstelling van de Raad van Commissarissen is zodanig dat de combinatie van deskundigheid, ervaring en onafhankelijkheid van zijn leden voldoet aan de profielschets.
De profielschets is als bijlage A bij dit reglement opgenomen en wordt gepubliceerd op de website van ZOwonen.
- 2.3** Een lid van de Raad van Commissarissen wordt benoemd voor een periode van maximaal vier jaar.
- 2.4** De Raad van Commissarissen stelt in het kader van good governance een rooster van aftreden vast om te voorkomen dat veel commissarissen tegelijk aftreden. Bij (her-)benoeming van een (nieuw) lid in de Raad van Commissarissen neemt dit lid in het rooster van aftreden de plaats in van zijn voorganger, maar niet per definitie diens rol en functie binnen de Raad van Commissarissen.
Het rooster van aftreden is als bijlage B bij dit reglement gevoegd en wordt gepubliceerd op de website van ZOwonen.
- 2.5** Herbenoeming is voor geen der leden een automatisme. Benoemingen en herbenoemingen worden voorbereid door de selectie- en remuneratiecommissie. Het functioneren van het lid van de Raad van Commissarissen in de afgelopen periode en de profielschets van de raad worden betrokken in de overwegingen tot

(her)benoeming. Herbenoeming is slechts mogelijk tot het moment waarop een totale zittingstermijn van maximaal acht jaar is bereikt. De zittingstermijn van een commissaris voorafgaande aan een fusie of herstructurering wordt meegerekend bij de bepaling van de maximale zittingstermijn.

2.6 Alle commissarissen volgen na benoeming een introductieprogramma, waarin in ieder geval aandacht wordt besteed aan algemene financiële en juridische zaken, de financiële verslaglegging van ZOWonen, de specifieke aspecten die eigen zijn aan ZOWonen en haar activiteiten en de verantwoordelijkheden van een commissaris. Leden van de Raad van Commissarissen blijven hun kennis ontwikkelen door middel van trainingen en cursussen. Daarbij wordt aandacht besteed aan gewenst gedrag. De integriteitscode van ZOWonen is ook van toepassing op de leden van de Raad van Commissarissen.

De afgesproken Permanente Educatie-systematiek is hierop van toepassing. In het jaarverslag worden in het verslagjaar behaalde PE-punten van Raad van Commissarissen vermeld.

2.7 De in het belang van de huurders van woongelegenheden van de stichting werkzame huurdersorganisaties hebben gezamenlijk het recht om een bindende voordracht te doen voor twee commissarissen, indien de Raad van Commissarissen uit vijf of zes commissarissen bestaat, dan wel een bindende voordracht te doen voor drie commissarissen, indien die raad uit zeven tot negen commissarissen bestaat. Evenals de overige leden van de Raad van Commissarissen dienen deze leden te voldoen aan de opgestelde profielschets. Indien de Raad van Commissarissen niet overgaat tot benoeming van de voorgedragene(n) om reden dat door die benoeming in strijd met artikel 30 van de Woningwet dan wel de profielschets zou worden gekomen, benoemt de Raad van Commissarissen uit de kring van huurders van woongelegenheden van toegelaten instellingen of uit de kring van huurdersorganisaties evenveel commissarissen als het aantal vacante zetels waarop de voordracht betrekking had.

Integriteit en Onafhankelijkheid van de leden van de Raad van Commissarissen

Artikel 3

3.1 Het functioneren van een lid van de Raad van Commissarissen wordt gekenmerkt door een integere, kritische en onafhankelijke opstelling. ZOWonen verstrekt commissarissen onder geen beding persoonlijke leningen, financiële garanties of andere financiële voordelen die niet vallen onder het beloningsbeleid.

Commissarissen mogen voorts onder geen voorwaarde activiteiten ontplooiën die in concurrentie treden met ZOWonen, schenkingen aannemen van de corporatie en haar relaties, of derden op kosten van ZOWonen voordelen verschaffen.

Commissarissen verrichten buiten hetgeen volgt uit hun functie als toezichthouder geen werkzaamheden voor ZOWonen. Deze eisen worden voorzien van normen vastgelegd in de interne gedrags- of integriteitscode. Als beginsel geldt dat ook de schijn moet worden vermeden.

3.2 De Raad van Commissarissen waakt ervoor dat de leden van de raad in formele zin onafhankelijk zijn. De raad maakt van deze beoordeling van de onafhankelijkheid melding in het jaarverslag.

- 3.3** Voor de beoordeling van de formele onafhankelijkheid beoordeelt de Raad van Commissarissen of er bij een van zijn leden, dan wel zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad sprake is van een onverenigbaarheid als genoemd in artikel 14 van de statuten danwel een van zijn leden huurder is van ZOWonen.
- 3.4** Elk lid van de Raad van Commissarissen is verplicht de voorzitter die informatie te verstrekken die nodig is voor de vaststelling en het bijhouden van de hiervoor genoemde gegevens. De voorzitter ziet erop toe dat deze informatie wordt gepubliceerd in het verslag van de Raad van Commissarissen.

Zelfevaluatie

Artikel 4

- 4.1** De Raad van Commissarissen bespreekt tenminste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van het bestuur zowel zijn eigen functioneren als raad, als ook dat van de individuele commissarissen.
Voor deze bespreking wordt tijdig de visie van het bestuur gevraagd, zodat deze visie in de bespreking kan worden meegenomen.
Tijdens de bespreking vindt een herijking plaats van het gewenste profiel en van de samenstelling en de competenties van de Raad van Commissarissen.
Aan de hand van het besprokene besluit de Raad van Commissarissen welke conclusies hieraan moeten worden verbonden.
Van het houden van de bespreking wordt melding gemaakt in het verslag van de Raad van Commissarissen.
- 4.2** Eens per twee jaar beoordeelt de Raad van Commissarissen het functioneren van de raad onder externe begeleiding door één of meer van de stichting en van de leden van de Raad van Commissarissen onafhankelijke deskundigen, die dienen te beschikken over aantoonbare expertise op het gebied van en ervaring met het beoordelen van toezichthoudende organen in het algemeen en van raden van toezicht van toegelaten instellingen in het bijzonder.

Tussentijdse beëindiging van het lidmaatschap van de Raad van Commissarissen

Artikel 5

- 5.1** Een lid van de Raad van Commissarissen zal tussentijds aftreden indien zich een van de volgende situaties voordoet:
- onvoldoende functioneren;
  - structureel verschil van inzichten;
  - structurele onverenigbaarheid van belangen;
  - gegronde twijfel bestaat omtrent de integriteit van het lid; of
  - wanneer dit anderszins naar het oordeel van de Raad van Commissarissen geboden is.
- 5.2** Indien een van de leden van de Raad van Commissarissen van mening is dat een van de voorgaande situaties zich bij een lid van de Raad van Commissarissen voordoet, meldt dit lid dat aan de voorzitter van de Raad van Commissarissen. De

voorzitter bespreekt de melding met het betreffende lid en zorgt ervoor dat het punt op de agenda van de Raad van Commissarissen wordt geplaatst.

- 5.3** Een lid van de Raad van Commissarissen dat bij belet of ontstentenis van het bestuur tijdelijk voorziet in het bestuur treedt voor deze periode uit de Raad van Commissarissen om de bestuurstaak op zich te nemen.
- 5.4** De Raad van Commissarissen kan besluiten een lid te schorsen of te ontslaan. Een dergelijk besluit wordt genomen met tenminste tweederde van de geldig uitgebrachte stemmen in een vergadering waar alle in functie zijnde leden van de Raad van Commissarissen aanwezig zijn.

Werkwijze en besluitvorming

Artikel 6

- 6.1** De Raad van Commissarissen komt tenminste vier maal per jaar bijeen, volgens een door de raad zelf vast te stellen vergaderschema. Het bestuur doet daarvoor voorafgaande aan enig kalenderjaar een voorstel, dat is afgestemd op de verschijnings- en behandeldatum van de belangrijkste beleidsdocumenten, alsmede op de diverse documenten uit de budgetcyclus.
- 6.2** Op verzoek van de voorzitter, twee of meer leden van de raad, danwel het bestuur, worden extra bijeenkomsten belegd.
- 6.3** Het bestuur woont in beginsel de vergaderingen van de Raad van Commissarissen bij.
- 6.4** De vergaderingen worden voorgezeten door de voorzitter of diens plaatsvervanger. Van de bijeenkomsten worden verslagen gemaakt. Het verslag wordt binnen 10 werkdagen verspreid onder de leden van de Raad van Commissarissen en het bestuur.

Artikel 7

- 7.1** De Raad van Commissarissen benoemt uit zijn midden een voorzitter, alsmede diens plaatsvervanger.
- 7.2** De voorzitter ziet erop toe dat:
- a) de leden van de Raad van Commissarissen tijdig de informatie ontvangen die nodig is voor een goede uitoefening van hun taak;
  - b) voldoende tijd bestaat voor de beraadslaging en besluitvorming door de Raad van Commissarissen;
  - c) de commissies van de Raad van Commissarissen naar behoren functioneren;
  - d) het bestuur en de leden van de Raad van Commissarissen tenminste jaarlijks worden beoordeeld op hun functioneren;
  - e) de contacten van de Raad van Commissarissen met het bestuur en de Ondernemingsraad naar behoren verlopen;
  - f) de commissarissen hun introductie- en opleidings- of trainingsprogramma (kunnen) volgen.
- 7.3** De voorzitter van de Raad van Commissarissen is geen voormalig bestuurder van ZOwonen of haar rechtsvoorgangers.

Artikel 8

- 8.1** De Raad van Commissarissen kent twee vaste commissies: een selectie- en remuneratiecommissie alsmede een auditcommissie. Daarnaast kan de Raad van Commissarissen tijdelijke commissies instellen.
Het is de taak van een commissie om de besluitvorming in de Raad van Commissarissen voor te bereiden.
- 8.2** De commissies worden door de Raad van Commissarissen uit zijn midden samengesteld. De Raad van Commissarissen bepaalt per commissie het aantal leden en de zittingsduur. Een commissaris kan van meer commissies lid zijn.
- 8.3** De Raad van Commissarissen stelt voor elke commissie een reglement op. Het reglement geeft aan wat de rol en verantwoordelijkheid van de betreffende commissie is, haar samenstelling en op welke wijze zij haar taak uitoefent. De reglementen van de commissies zijn opgenomen als bijlage C en worden op de website van ZOWonen geplaatst.
- 8.4** Na elke bijeenkomst van een commissie wordt in de eerstvolgende vergadering van de Raad van Commissarissen in ieder geval mondeling verslag uitgebracht van haar beraadslagingen en bevindingen. Zodra een verslag van de bijeenkomst is opgemaakt, wordt dit ter kennisname aan de leden van de Raad van Commissarissen toegezonden.
- 8.5** Het jaarverslag van de Raad van Commissarissen vermeldt de samenstelling van de afzonderlijke commissies, het aantal vergaderingen, alsmede de belangrijkste onderwerpen die aan de orde zijn gekomen.

Honorering en verzekering

Artikel 9

- 9.1** De Raad van Commissarissen kent aan zijn leden – gehoord het bestuur - een redelijke vergoeding toe voor door hen ten behoeve van de stichting verrichte werkzaamheden. De vergoeding wordt jaarlijks vastgesteld en sluit aan bij de ter zake geldende wettelijke bepalingen.
- 9.2** De op basis van dit artikel verstrekte honorering is openbaar en wordt in het jaarverslag vermeld.
- 9.3** De honorering wordt per kwartaal voldaan.
- 9.4** De Raad van Commissarissen neemt tevens een besluit omtrent de vaste onkosten die voor vergoeding in aanmerking komen.
- 9.5** Indien incidentele kosten redelijkerwijs verband houden met het bijwonen van de vergaderingen van de Raad, dan wel met het adequaat functioneren van een lid van de Raad, worden deze kosten door ZOWonen vergoed, indien deze kosten worden gemaakt na overleg met en toestemming van de voorzitter.
- 9.6** ZOWonen draagt er zorg voor dat voor de leden van de Raad van Commissarissen een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering, inclusief een rechtsbijstandsverzekering wordt afgesloten. De kosten van deze verzekering komen voor rekening van ZOWonen.

Informatie en communicatie

Artikel 10

- 10.1** De Raad van Commissarissen ontvangt van het bestuur tijdig schriftelijke informatie over alle feiten en ontwikkelingen met betrekking tot de organisatie,

welke informatie de Raad van Commissarissen nodig heeft om adequaat te kunnen functioneren en zijn taken naar behoren te kunnen vervullen.

- 10.2** Daarnaast heeft de Raad van Commissarissen, c.q. elk lid van de raad afzonderlijk, een eigen verantwoordelijkheid om van het bestuur en van de externe accountant elke informatie te verlangen die nodig is om de toezichthoudende taak goed te kunnen uitoefenen.
- 10.3** Indien een lid van de Raad van Commissarissen uit andere bron dan het bestuur of de Raad van Commissarissen informatie of signalen ontvangt die in het kader van het toezicht van belang zijn, dan brengt dit lid de voorzitter van de Raad van Commissarissen zo snel mogelijk hiervan op de hoogte.
- 10.4** Indien de Raad van Commissarissen dat geboden acht kan hij informatie inwinnen van functionarissen en externe adviseurs van de corporatie. De corporatie stelt hiertoe de benodigde middelen ter beschikking. De Raad van Commissarissen kan verlangen dat bepaalde functionarissen en externe adviseurs bij zijn vergaderingen aanwezig zijn.
- 10.5** De Raad van Commissarissen benoemt de externe accountant voor een periode van vier jaar, met mogelijkheid tot eenmalige verlenging met vier jaar tot maximaal acht jaar. Ter vergroting van de transparantie wordt het selectieproces van de accountant toegelicht in het jaarverslag alsmede de redenen die aan de wisseling ten grondslag liggen. In geval van fusie van de corporatie gaat de termijn niet opnieuw in.
- De Raad van Commissarissen ziet toe op de controlewerkzaamheden van de accountant. Daarbij wordt het vigerende accountantsprotocol voor woningcorporaties gehanteerd.
- De externe accountant en de auditcommissie worden betrokken bij het opstellen van het werkplan van de controle. De externe accountant rapporteert aan de Raad van Commissarissen en het bestuur over zijn bevindingen.

Artikel 11

- 11.1** Communicatie van de Raad van Commissarissen met vertegenwoordigers van de media zal uitsluitend geschieden door de voorzitter van de raad, of bij diens afwezigheid door diens plaatsvervanger.

Relatie tot de Ondernemingsraad

Artikel 12

- 12.1** Een afvaardiging van de Raad heeft tenminste eenmaal per jaar overleg met de Ondernemingsraad.
- 12.2** Indien het bestuur voor een besluit zowel de goedkeuring van de Raad van Commissarissen als een advies en/of instemming van de ondernemingsraad behoeft, zal het besluit eerst aan de ondernemingsraad worden voorgelegd. Vervolgens zal het bestuur het besluit ter goedkeuring aan de Raad van Commissarissen voorleggen onder vermelding van het verkregen advies of de verkregen instemming van de ondernemingsraad.
- 12.3** Indien het bestuur voor een besluit zowel de goedkeuring van de Raad van Commissarissen als een advies en/of instemming van de Huurdersorganisaties behoeft, zal het besluit eerst aan de Huurdersorganisaties worden voorgelegd.

Vervolgens zal het bestuur het besluit ter goedkeuring aan de Raad van Commissarissen voorleggen onder vermelding van het verkregen advies of verkregen instemming van de Huurdersorganisaties.

Maatschappelijke verantwoording

Artikel 13

- 13.1** ZOWonen onderschrijft naar letter en geest de geldende principes van maatschappelijke governance.
- 13.2** De hoofdlijnen van de governancestructuur van ZOWonen en de met haar verbonden rechtspersonen worden, mede aan de hand van de AedesCode en de Governancecode voor woningcorporaties, in een apart hoofdstuk van het jaarverslag uiteengezet. Indien zich in deze structuur geen ingrijpende wijzigingen hebben voorgedaan ten opzichte van het voorgaande verslagjaar wordt volstaan met het beschrijven van de wijzigingen. De volledige en actuele governancestructuur wordt op de website van ZOWonen geplaatst.
- 13.3** Elke verandering in de governancestructuur of in de naleving van de Governancecode Woningcorporaties wordt onder een apart agendapunt ter goedkeuring aan de Raad van Commissarissen voorgelegd.
- 13.4** ZOWonen heeft en onderhoudt een website waarop zij de informatie toegankelijk maakt die zij krachtens wet- of regelgeving, de Governancecode Woningcorporaties of haar eigen reglementen, dient te publiceren.

Artikel 14

- 14.1** De Raad van Commissarissen oriënteert zich regelmatig over wat er onder de gemeenten, (vertegenwoordigers van) huurders en andere stakeholders leeft en legt aan die belanghebbenden periodiek verantwoording af over de wijze waarop de raad toezicht heeft gehouden.

Artikel 15

- 15.1** ZOWonen laten haar maatschappelijke prestaties minimaal eens per vier jaar onderzoeken door een door de SVWN geaccrediteerd visitatiebureau. Het visitatierapport wordt op de website van ZOWonen geplaatst, samen met een reactie daarop van bestuur en RvC. Het visitatierapport wordt besproken met huurdersorganisaties en B&W van de gemeente als belanghebbenden.
- 15.2** Visitatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het bestuur en de Raad van Commissarissen.
- 15.3** Het visitatierapport, alsmede het standpunt terzake van bestuur en Raad van Commissarissen, wordt op de website van ZOWonen geplaatst.
- 15.4** Het visitatierapport wordt samen met het standpunt van bestuur en Raad van Commissarissen besproken in de vergadering van belanghebbenden.

Vaststelling en wijziging van het reglement

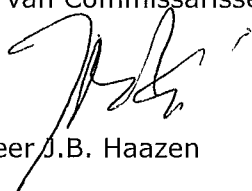
Artikel 16

- 16.1** De Raad van Commissarissen is te allen tijde bevoegd dit reglement te wijzigen. Dit kan zowel op eigen initiatief, als op voorstel van het bestuur. De instemming van het bestuur is voor een wijziging echter niet vereist. Niettemin zal er steeds overleg met het bestuur plaatsvinden, indien de wijziging van dit reglement het bestuur regardeert.
- 16.2** Dit reglement inclusief de bijlagen wordt gepubliceerd op de website van ZOWonen: www.zowonen.com.

Dit reglement is vastgesteld, goedgekeurd en ondertekend door de voorzitter van de Raad van Commissarissen en door het bestuur in een gezamenlijke vergadering van 15 maart 2016 en treedt in werking op 15 maart 2016.

De voorzitter van de
Raad van Commissarissen

De heer J.B. Haazen

Bestuur

De heer A.M.J. Mans

